

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
22/61	30.11.2022	Formannskapet
22/57	14.12.2022	Kommunestyret

Økonomiplan 2023-2026. Budsjett 2023.**Rådmannens innstilling:**

Uten innstilling. Det er Formannskapet som fremmer innstillingen.

Begrunnelse for vedtaket

Kommunelovens paragraf 14-2.

Vedlegg

- 1 Økonomiplan 2023-2026. Budsjett 2023.
- 2 Budsjett 2023 Øvrige enheter
- 3 Gebyr og betalingssetter 2023.
- 4 Økonomiske tabeller. Budsjett 2023. ØP 2023-2026.
- 5 Eldrerådets innspill til Budsjett 2023 - Økonomiplan 2023-2026
- 6 Sp, R og H - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026 - Drift
- 7 Sp, R og H - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026 - Investering
- 8 Forslag fra By og Land - Nytt tiltak i Investeringsbudsjettet samt verbalforslag
- 9 By og Land - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026 - Drift
- 10 By og Land - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026 - Investering
- 11 Ap og SV - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026 - Drift og investering
- 12 Formannskapetets innstilling - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026 - Drift
- 13 Formannskapetets innstilling - Budsjett 2023, Økonomiplan 2023-2026-
Investering
- 14 Formannskapetets innstilling - Gebyr og betalingssetter 2023
- 15 Formannskapetets innstilling - Økonomiske tabeller 2023

Saksutredning

Lovgrunnlag

Ny kommunelov gjelder fra 2020 og de mest sentrale bestemmelsene om økonomiplan og årsbudsjett framkommer av paragrafene 14-1 til 14-5.

§ 14-1. Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handlevnen blir ivarettatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

§ 14-2. Kommunestyrets og fylkestingets plikter

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a) økonomiplanen og årsbudsjettet
- b) årsregnskapene og årsberetningene
- c) finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d) regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e) regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

§ 14-3. Behandling av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning

Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak. I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform innstiller kommunerådet eller fylkesrådet til vedtak.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering. Dette gjelder også revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene og årsberetningene. Departementet kan gi forskrift om frister for disse oversendelsene.

Økonomiplan og årsbudsjett § 14-4:

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

§ 14-5. Årsbudsjettets bindende virkning. Budsjettstyring

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer. Første punktum er ikke til hinder for at kommunestyret eller fylkestinget kan gi et underordnet organ myndighet til å avgjøre at deler av en bevilgning i driftsbudsjettet skal benyttes til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Første punktum gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta.

Kommunestyret eller fylkestinget skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Hvis årsregnskapet legges fram med et merforbruk i driftsregnskapet, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett. Saken skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget senest 30. juni.

Budsjettprosess

Kommunestyret vedtok følgende prosessplan i møte den 16.06.22:

Nr.	Aktivitet	Ansvarlig	Frist
-----	-----------	-----------	-------

1	Budsjettkonferanse med formannskapet	Rådmann	08.06.
2	Prosess/ rammer budsjett ØP	Formannskapet	08.06.
3	Prosess/ rammer budsjett ØP	Kommunestyret	16.06.
4	Budsjettrundskriv sendes ut	Økonomisjef	30.06.
5	Workshop budsjettarbeid kommunalsjefer/ enhetsledere	Økonomisjef	25.08. /26.08.
6	Utarbeidelse av konsekvensjustert årsbudsjett samt økonomiplan.	Kommunalsjefer/ enhetsledere	21.09.
7	Frist for driftstiltak	Kommunalsjefer/ enhetsledere	07.10
8	Ferdigstillelse av konsekvensjustert budsjett + økonomiplan	Rådmann	September-oktober
9	Kommunestyrets budsjettkonferanse. Framlegging av budsjettgrunnlag.	Kommunestyret	02.11. /03.11.
10	Formannskapets arbeidsmøter	Formannskapet	November
11	Endelig innstilling til årsbudsjett og økonomiplan	Formannskapet	30.11.
12	Utlegging til alminnelig ettersyn 2 uker	Formannskapet	Desember
13	Kommunestyrets sluttbehandling	Kommunestyret	14.12.

Formannskapet har behandlet saken i tre arbeidsmøter i tillegg til innstillingsmøtet.

For kommentarer til driftssituasjonen og kommunens utfordringer, henvises til budsjettdokumentet og Kommunaløkonomisk analyse.

I rådmannens opplegg er det forutsatt bruk av disposisjonsfond på ca. 55mill. kr. i ØP-perioden, negativt netto driftsresultat samtlige år, lav investeringsaktivitet de første årene av ØP-perioden og utsetting av store investeringsprosjekter til siste år i ØP-perioden.

Den økonomiske situasjonen framover må karakteriseres som vanskelig. Det henvises her spesielt til dokumentet kommunaløkonomisk analyse.

For kommentarer til driftsbudsjettet henvises til budsjettdokumentet. Sammenfatning av rådmannens forslag til driftstiltak i ØP-perioden finnes i dokumentet økonomiske tabeller:

Det er foreslått tiltak i investeringsbudsjettet på cirka 534 millioner kroner i økonomiplanperioden. Det er forutsatt ordinære låneopptak på ca. 346 millioner kroner. I tillegg formidlings-lån på ca. 200 millioner kroner. Det vises til spesifikasjon over investeringsprosjekter i del 4 av budsjettdokumentet og i dokumentet økonomiske tabeller.

Utfyllende opplysninger Eiendomsskatt.

Alstahaug kommune gjennomførte omtaksering av alle eiendommer i hele kommunen i 2009 med virkning fra 2010. En alminnelig omtaksering av alle skattepliktige eiendommer skal skje til samme tid, og nye takster må få virkning fra samme skatteår.

Hovedregelen er at alminnelig taksering skal skje hvert tiende år (esktl. § 8 A-3).

Unntak 1 – esktl. 8 A-3 (2). Dersom det foreligger særlige grunner kan kommunestyret vedta at ny taksering skal skje tidligere, eller senere enn dette, men ikke senere enn 3 år etter at den siste alminnelige taksering skulle ha skjedd.

Unntak 2 – esktl. § 8 A-4. Istedenfor ny alminnelig taksering kan kommunestyret gjøre vedtak om å øke verdien (taksten) som eiendommen ble satt til ved den siste alminnelige taksering for utskrivning av eiendomsskatt (kontorjustering). Økningen kan skje gradvis over flere år, men må ikke være mer enn 10 prosent av den opprinnelige taksten for hvert år etter 10-årsfristen for den siste alminnelige takseringen. Det må imidlertid antas at økningen er begrenset til omsetningsverdien etter eiendomsskatteloven § 8 A-2 (1).

Retningslinjer for å fritta bygninger med historisk verdi fra eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 7 b) – vedtatt i 2013.

1. Bygninger som ligger innenfor området for «utviklingsplan for Sandnessjøen sentrum», vedtatt 5.3.2013:

- Prioriterte bygg i henhold til Temaplan 4 A spesifisert i vedlegg 4 kan i utgangspunktet fritas fra eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 7 b).
- Andre bygg enn de som er prioriterte i temaplan 4 A kan fritas fra eiendomsskatt med bakgrunn i anbefaling fra Nordland fylkeskommune (kulturminnemyndigheten).

2. Bygninger som ligger utenfor området for «utviklingsplan for Sandnessjøen sentrum»:

- Bygning som er fredet eller vernet etter lov om kulturminner gis fritak.
- For bygninger som ikke er vernet eller fredet må søknad om fritak forelegges Nordland fylkeskommune (kulturminnemyndighet) til uttalelse. Dersom kulturminnemyndigheten mener bygning har historisk verdi er det grunnlag for å fritta bygningen/eiendommen fra eiendomsskatt (helt eller delvis).

Vilkår for fritak:

- Dersom fritak skal innvilges må det fremlegges søknad, (jf. kommunestyrets vedtak ifbm. budsjettbehandlingen for 2014).
- Fritaket skal også gjelde for grunnverdien. Skulle et bygg som fritas stå på en større grunneiendom, må det være grunnlag for å si at det bevaringsverdige/fredede bygget med for eksempel ett mål tomt fritas, jf. "helt eller delvis fritak". Dersom det på samme tomt (samme gnr/bnr) står to bygg, hvorav ett er bevaringsverdig/fredet, må fritaket gjelde kun det bygget (med noe tomtegrunn) som er bevaringsverdig/fredet.
- Bygningen må være godt vedlikeholdt dersom eiendommen skal fritas fra eiendomsskatt. Det må ikke være utført fasademessige arbeider som ikke er anbefalt av kulturminnemyndigheten.
- Dersom en eiendom blir helt eller delvis fritatt fra eiendomsskatt skal fritaket gjelde fra påfølgende skatteår. (Året etter at søknaden ble mottatt hos kommunen). Fritaket skal gjelde til kommunestyret endrer eller opphever fritaket.

Nye opplysninger etter at rådmannens grunnlag ble fremlagt:

Befolkningsutvikling.

Befolkningsutvikling. SSB publiserte nye befolkningstall pr. 1. oktober, den 17. november. Alstahaug mistet i 3. kvartal 25 innbyggere og hadde et folketall på 7313 pr. 1. oktober. De frie inntektene for 2023 er i hovedsak knyttet opp mot folketallet pr. 1. juli 2021. Inntektsutjevningen er imidlertid knyttet opp mot folketallet pr. 1. januar 2022. Svakere befolkningsutvikling vil også ha betydning for kommunens ordinære skatteinntekter. I rådmannens grunnlag er det lagt til grunn samme folketall 1. januar 2022 som 1. juli 2022, 7338. Hvis kommunen i 4. kvartal ikke oppnår en folketilvekst tilsvarende befolkningsnedgangen 3. kvartal, er de frie inntektene budsjettet for høyt i 2023, anslagsvis med ca. 1,6 millioner kroner. Konsekvensen for ØP-perioden kan bli betydelig større.

Tekniske endringer:

For å synliggjøre kapitalkostnadene for felles maskinpark føres avskrivningene på selve området. Motpostene har vært lagt som en inntekt på finansområdet.

Avskrivningene bør ikke påvirke rammeområdene og etter anmodning fra revisjonen, er motpostene derfor flyttet fra finans til kommunalteknisk slik at kapitalkostnadene går i 0,- på området. Beløp som er flyttet fra finans til kommunalteknisk er kr.- 814 535,-.

Involvering av medvirkningsorgan

Budsjett og økonomiplan er forelagt eldreråd, ungdomsråd og råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Konklusjon

Det er formannskapet som i.h.t. kommunelovens paragraf 14.3 utarbeider budsjettinnstilling.

Følgende formulering tilfredsstillende de formelle krav til innstilling:

1. Budsjett og økonomiplan vedtas med obligatoriske oppstillinger og budsjett skjema i.h.t. vedlegg, samt økonomiske måltall, mål og premisser for kommunens tjenesteproduksjon som fremgår av dokumentet.
2. Årsbudsjett 2023 for Alstahaug kommune vedtas med en inntektsramme på kr. 792 352 000. Rammen for tjenesteproduksjon settes til netto 499 600 000 kroner med fordeling i henhold til bevilgningsoversikt drift, jfr. paragraf 5-4, første og andre ledd:

Stab og støtte.....	7 055 000
Oppvekst og kultur	223 010 000
Helse og omsorg	257 795 000
Samfunnsutvikling.....	6 537 000
Økonomi og tilskudd/ kontigenter.....	18 600 000

Finans.....- 13 397 000

3. Investeringsbudsjett for 2023 vedtas med en total investeringsramme på 37 127 684 kr. Samlet låneopptak til finansiering av investeringer vedtas med inntil 33 100 000 kr.

4. Rådmannen gis fullmakt til å avhende kommunal eiendom som ikke har kommunal anvendelse. Salgsgevinsten avsettes til ubundne kapitalfond.

5. Det tas opp 50 000 000 kr. i startlån i Husbanken i 2023.

6. Rådmannen delegeres fullmakt til å godkjenne øvrige vilkår for låneopptak rentesatser, låneinstitusjoner m.v.). Jfr. Finansreglementet.

7. Eventuell refinansiering av eksisterende lån delegeres til rådmannen både med hensyn til opptak og vilkår. Jfr. Finansreglementet.

8. Skatt på inntekt og formue utskrives for 2023 etter de maksimale satser som Stortinget vedtar.

9. Kommunale betalingssetser, avgifter og gebyrer vedtas slik det fremgår av Gebyrregulativ for 2023

10. Hjemmel for utskriving av eiendomsskatt er eiendomsskatteloven (esktl.) §§ 2 og 3.

I medhold av eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 videreføres i skatteår 2023 utskriving av eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen.

Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med fem syvendedeler i 2023 (overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4, første ledd siste pkt.).

Generell skattesats settes til 7 promille (esktl. § 11). For bolig- og fritidseiendommer settes satsen til 4 promille. Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget er 7 promille (overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4 første ledd siste pkt.).

Eiendom til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas for eiendomsskatt (esktl. § 7 a). Bygning som har historisk verdi kan fritas etter søknad (esktl. § 7 b). Nyoppførte boligeiendommer med virkning fra 1.1.2023 fritas i 10 år, eller til kommunestyret endrer eller opphever fritaket (esktl. § 7 c).

Eiendomsskatten betales i fire terminer (esktl. § 25).

Eier kan gjennom avtale med kommunen og forutsatt elektronisk betaling velge mellom 1-12 termininnbetalinger.

I påvente av re-taksering vil det bli benyttet kontorjustering i henhold til eiendomsskatteloven § 8 A-4, og i 2023 blir det påslag på takstene med 0,1 %.

Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter (19.04.2018 - sak nr. 09/18), samt retningslinjer for å fritta bygninger med historisk verdi fra eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 7 b (25.09.2013 - sak 13/1148).

11. Det tas opp et kassakredittlån på 75 millioner kroner for budsjetterminen 2023.

12. Følgende finansielle måltall vedtas som styringsverktøy i et kommunaløkonomisk bærekraft-perspektiv.

Netto driftsresultat (NDR): 1,75 % eller høyere
Disposisjonsfond (DF) : 8,0 % eller høyere

Gjeldsgrad (GG): : 100 % eller lavere